

GK 73. szám *

I. Ha a szállítási szerződésben a felek abban állapodnak meg, hogy a megrendelő egyes minőségi feltételeket a kikötött későbbi időpontban egyoldalú nyilatkozatával jogosult meghatározni, a szerződés már a felek megállapodásának időpontjában létrejön. A minta elfogadásának az időpontjában jön létre a szerződés, ha abban a felek a minőséget olyan mintával határozták meg, amelyet a szállító elfogadás végett köteles a megrendelőnek bemutatni.

II. Tömegcikk átvétele alkalmával - ha a szállítási szerződésben a megvizsgálás módja nem volt kikötve - a megrendelő a dolog minőségét csak a szokásos és elvárható mértékben - általában szűrőpróbaszerűen - köteles megvizsgálni.

III. Minta alapján szállított dolog minőségi hibája miatt a szállító felelőssége akkor is fennáll, ha a megrendelő a mintát előzetesen elfogadta.

IV. A szállító minőségileg hibásan teljesít akkor is, ha a) a dolog csomagolva kerül forgalomba és a csomagoláson használt árujelző megtevesztésre alkalmas, vagy b) egységesített csomagolásban való szállítás esetén súlyhiány áll fenn.

V. A Legfelsőbb Bíróság Gazdasági Kollégiuma a GKT 5/1973. számú, a GKT 6/1973. számú, a GKT 21/1973. számú, a GKT 24/1973. számú, a GKT 75/1973. számú és a GKT 86/1973. számú tanácselnöki értekezleti állásfoglalásait nem tartja fenn.

I. A Ptk. 205. §-ának (1) bekezdése szerint a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. A 205. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges; nem kell megállapodniuk azonban a feleknek olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendez. Ilyen lényeges vagy lényegesnek minősített kérdés lehet szállítási szerződés esetén a dolog minősége is.

A szerződési szabadság elvéből következően a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg [Ptk. 200. §-ának (1) bekezdése]. Ennek megfelelően a szállítási szerződést kötő felek a dolog minőségével kapcsolatban megállapodhatnak úgy is, hogy egyes minőségi feltételeket (szín, minta, íz, technikai kivitel stb.) a megrendelő a kikötött későbbi időpontban egyoldalú nyilatkozatával jogosult meghatározni. Ilyen megállapodás esetén a megrendelő által a kikötött időpontban tett egyoldalú nyilatkozatban foglaltaktól a szállító nem térhet el, azzal kapcsolatban ezért nincs szükség a felek újabb megállapodására. A szállítási szerződés tehát - az egyéb feltételek fennállása esetén - már akkor létrejött, amikor a felek a minőségre vonatkozó egyes feltételek említett módon való meghatározásában megállapodtak.

Más a helyzet, ha a felek a szállítási szerződésben abban állapodtak meg, hogy a szállító későbbi időpontban mintát fog bemutatni a megrendelőnek, aki a minta ismeretében jogosult dönteni annak elfogadásáról. Ilyenkor a felek között a minőségben a szerződés aláírásakor még nincs megállapodás, ennek a hiányában pedig nem jött létre a szerződés sem. A szerződés csak későbbi időpontban, akkor jön létre, amikor a szállító által bemutatott mintát a megrendelő elfogadta.

II. A Ptk. 380. §-ának (1) bekezdése értelmében a felek a szállítási szerződésben a dolog minőségét, a minőség és mennyiség megvizsgálásának módját, a minőségi és a mennyiségi kifogásolás rendjét meghatározhatják szabványra, műszaki feltételre, más előírásra, mindkét fél által ismert szokványra

utalással, mintával vagy részletes leírással. A szerződési szabadság elvéből következően tehát a szerződő felek megállapodása irányadó abban a kérdésben is, hogy a minőség megvizsgálása milyen módon történik. Tömegcikk szállítása esetén - ha szabvány, műszaki feltétel vagy más előírás eltérően nem rendelkezik - célszerű, ha a felek a szerződésben szűrőpróbás vizsgálatot kötnek ki, mert ezen módon a dolog átvétele során elkerülhetők a felesleges költségek.

Előfordul, hogy a felek a szerződésben nem állapodnak meg a minőség megvizsgálásának módjában. A szerződés - a Ptk. 205. §-ában foglalt rendelkezésekre figyelemmel - ebben az esetben is létrejön, és a megrendelő a minőségi vizsgálatot [Ptk. 383. §-ának (3) bekezdése] a szakmában szokásos módon, illetőleg - ha ez nem állapítható meg a dolog tulajdonságaira figyelemmel a töle szokásos és elvárható mértékben köteles elvégezni. Ez annyit jelent, hogy a megrendelő a szállított tömegcikk megvizsgálására vonatkozó kötelezettségét általában akkor is teljesíti, ha azokat csak szűrőpróbászerűen vizsgálja meg.

III. A Ptk. 380. §-ának (1) bekezdése szerint a felek a szállítási szerződésben a dolog minőségét meghatározhatják mintával is. A Ptk. 200. §-ának (1) bekezdéséből következően a szerződő felek abban is megállapodhatnak, hogy a szállító a mintát elfogadás végett köteles a megrendelőnek bemutatni; ebben az esetben a szerződés a minta elfogadásával jön létre.

A Ptk. 305. §-ának (1) bekezdése értelmében olyan szerződés alapján, amelyben a felek kölcsönös szolgáltatásokkal tartoznak, a kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatott dolog nem felel meg a teljesítéskor a törvényes vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Ez a rendelkezés irányadó a szállítási szerződésekre is.

Önmagában az a körülmény, hogy a szállítási szerződésben a felek a dolog minőségét mintával határozták meg, és a mintát a megrendelő elfogadta, nem mentesíti a szállítót a hibás teljesítésén alapuló felelőssége alól. A törvényes tulajdonságoknak - így pl. egyes dolgok esetében a robbanásmentesség követelményének - ugyanis a szolgáltatott dolog akkor is meg kell feleljen, ha ezt a felek a szerződésben nem kötötték ki. Mivel a szerződéseket tartalmuknak megfelelően kell teljesíteni, és a kötelezettnek a teljesítés érdekében úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható [Ptk. 277. §-ának (1)-(2) bekezdése], a mintának a megrendelő által történt elfogadása a dolog tekintetében nagyobb szakértelemmel rendelkező szállítót nem mentesíti a szerződésben meghatározott tulajdonságokért fennálló kellékszavatossága alól sem [Ptk. 305. §-ának (2) bekezdése].

IV. A Ptk. 382. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy a szállító - a szállítási szerződés alapján - a dolgot eltérő szakmai szokás hiányában csomagolva és mérlegelve adja át. Előfordul, hogy a szállító egyébként szerződésszerűen teljesít ugyan, a csomagoláson használt árujelző (felirat, utasítás stb.) azonban nem felel meg a dolog minőségi tulajdonságainak, és így megtévesztésre alkalmas.

Csomagolva forgalomba hozott dolog esetében a csomagoláson használt árujelző a dolog tartozéka, Inert az árujelző célja a dolog rendeltetésszerű használatának elősegítése. Megtévesztésre alkalmas árujelző használata akadályozhatja - esetleg ki is zárhatja - a dolog rendeltetésszerű használatát. Minőségileg hibás teljesítésnek [Ptk. 305. §-ának (1) bekezdése] kell tekinteni ezért azt is, ha a csomagolva forgalomba kerülő dolog csomagolásán használt árujelző - a dolog tulajdonságaival kapcsolatban - alkalmas a megtévesztésre.

A szállítási szerződések egy részét egységesített (egalizált) csomagolásban teljesítik, mert ezen a módon a dolgok szállítása gyorsabban és gazdaságosabban bonyolítható le. Amennyiben a szállító a dolgokat ilyen csomagolásban adja át, a csomagolással szemben minőségi követelmény, hogy abban a dologból az előre meghatározott mennyiség legyen. Abban az esetben ezért, ha a szállító az egységesített csomagolásban a dologból kisebb mennyiséget ad át, és ennek megfelelően mennyiségi hiány áll fenn, teljesítését hibásnak kell tekinteni [Ptk. 305. §-ának (1) bekezdése]

minőségi szempontból is.

* Az állásfoglalást a Kúria Polgári Kollégiuma az 1/2014. PJE határozat értelmében az új Ptk. eltérő rendelkezése miatt nem tartotta irányadónak az új Ptk. alkalmazása körében.